

ΕΠΙΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

Ὁ καθηγητῆς κ. Α. Δαμβέρρη δι' ὑπομνήματος ἀπευθυνομένου πρὸς τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχ. Ἐφημερίδος ζητεῖ τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς ἀποδοθείσης παρ' ἡμῶν (ἐν τῷ ἄρθρῳ: «Περὶ τῆς χρήσεως μυκηναϊκῶν τινῶν κοσμημάτων» τῷ δημοσιευθέντι ἐν τῷ Α' τεύχει τῆς Ἐφημερίδος τοῦ παρόντος ἔτους, σελ. 48 καὶ ἐν ὑποσημειώσει) εἰς αὐτὸν γνώμης τοῦ ὅτι δῆθεν «ἐθεώρησεν ἀδύνατον τὴν συγκόλλησιν τῶν χρυσῶν πετάλων (βροδάκων) ἐπὶ ξύλου δι' οἴας δῆποτε συνδετικῆς ὕλης». Ὁ κ. Δαμβέρρη δὲν ἠδύνατο, λέγει, νὰ ἐκφέρῃ τοιαύτην γνώμην ἀφ' οὗ «πολυάριθμοι εἶναι αἱ συνταγαὶ τῆς παρασκευῆς τοιούτων συνδετικῶν». Ὁ κ. Δαμβέρρη ἐπιμένει εἰς τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει του (7 Φεβρ. 1907) ἀναγραφέντα, τουτέστιν ὅτι: «ἐρευνήσας τὰς ἐπὶ τῶν χρυσῶν πετάλων μελανὰς κηλίδας εὗρεν ὅτι περιεῖχον αὐταὶ ἴχνη χαλκοῦ καὶ ἀργύρου, ἅτινα, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προήρχοντο ἐκ τοῦ κολλητηρίου μίγματος, ὅπερ ἐχρησίμειυσε πρὸς συγκόλλησιν τῶν χρυσῶν τούτων ποικιλιμάτων ἐπὶ ἐπέρων μεταλλικῶν ἐπιφανειῶν. Τὰ εὗρεθέντα μεταλλικὰ ἴχνη τῶν κηλίδων ἀπέκλειον τὴν ὑπόθεσιν ὑπάρξεως ὀργανικῆς συνδετικῆς ὕλης». Ὁμολογοῦμεν ὅτι πλανηθέντες ἀπεδώσαμεν εἰς τὸν κ. καθηγητὴν τὴν γνώμην ὅτι θεωρεῖ ἀδύνατον τὴν συγκόλλησιν τῶν χρυσῶν πετάλων ἐπὶ ξύλου δι' ὀργανικῆς οὐσίας, ἀλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ κ. Δαμβέρρη, ὅτι ἡ ἀνακαλυφθεῖσα ἐπὶ τῶν πετάλων τούτων «συνδετικὴ αὕτη οὐσία» θὰ ἠδύνατο νὰ προσέρχεται μόνον ἐκ συνδέσεως τῶν χρυσῶν τούτων κοσμημάτων ἐπὶ μεταλλικῆς ἐπιφανείας, ἐφάνη ἡμῖν τόσον ἀπίθανος (διὰ

τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι ἴχνη τοῦλάχιστον τῆς μεταλλικῆς αὐτῆς ἐπιφανείας, τῆς ἀναγκαίως μεγάλῃς ὅπως καλυφθῆ ὑπὸ 700 τοιούτων βροδάκων, θὰ ἀνευρίσκοντο ἐν τῷ τάφῳ) ὥστε ἠχθήμεν καὶ ἄκοντες εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ κ. καθηγητῆς θεωρεῖ ἀδύνατον τὴν σύνδεσιν τῶν χρυσῶν πετάλων ἐπὶ ξύλου διὰ τῆς βεβαιωθείσης παρ' αὐτοῦ χημικῶς συνδετικῆς ταύτης ὕλης. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν σχέσει πρὸς τὴν αἰτηθεῖσαν ἐπανόρθωσιν τοῦ κ. Δαμβέρρη. Ὡς πρὸς τὴν σύστασιν δὲ τῆς οὐσίας τῶν κηλίδων τούτων, ὁ ἐν τῷ Ἐθν. Μουσείῳ χημικὸς καὶ καθηγητῆς κ. Ὁθ. Ρουσόπουλος ἀνακοινῶ ἡμῖν δι' ἐκθέσεώς του τὰδε: «Αἱ ἐπὶ τῶν χρυσῶν πετάλων φαιομέλαναι κηλίδες δὲν ἀποτελοῦνται ἐξ ὀργανικῆς οὐσίας, ἀλλ' ἐξ ὀξειδίων τοῦ Μαγγανίου, οὐσίας ἥτις εὐρέθη καὶ εἰς τὸ μέλαν γάνωμα ἀρχαίων ἀγγείων, πρὸς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν παρυφῶν τοῦ ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας πηλίνου σαρκοφάγου (Πίν. 9 τοῦ παρόντος τεύχους). Ἀργυρος καὶ χαλκὸς δὲν εὐρέθησαν εἰς τὰς κηλίδας. Ἰχνη χαλκοῦ ἀνεπαίσθητα παρούσασιν ἐν τῶν ἐξετασθέντων πετάλων, προερχόμενα ἴσως ἐκ προσεγγίσεως χαλκοῦ ἀντικειμένου. Ἀργυρον ὅμως ἐνέχει αὐτὸ τοῦτο τὸ κράμα. Ἐκ τῶν δεδομένων τούτων δὲν ἀποκλείεται βεβαίως ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν καὶ ὀργανικὴ κόλλα, ἡ ὅποια πιθανώτατα θὰ ἀποσυνετέθη σὺν τῷ χρόνῳ. Ἡ κόλλα ὅμως αὕτη θὰ ἦτο ἄσχετος πρὸς τὰς κηλίδας ἀφοῦ αὐταὶ ἀπαντῶσι καὶ ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου, τοῦ καλοῦ δηλ. μέρους τῶν πετάλων τούτων».

B. ΣΤΑΗΣ

◀◀◀●▶▶▶

Ἐξεδόθη τῇ 13 Ἰανουαρίου 1908.